

# Školní program proti šikanování

je zpracován dle Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže MŠMT č.j.: 21291/2010-28 a Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. MSMT-21149/2016)

- je součástí MPP (příloha č. 1) a Krizového plánu školy (viz Oblast prevence šikany)
- je umístěn v ředitelně, u metodika prevence a na webových stránkách školy

Základem prevence šikanování a násilí v naší škole je:

- podpora pozitivních vztahů mezi žáky vzájemně i mezi žáky a učiteli
- podpora solidarity, tolerance, sounáležitosti a rozvíjení vzájemného respektu
- posilování a vytváření podmínek pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy
- posilování a vytváření podmínek pro zapojení rodičů žáků do aktivit tříd a školy
- uplatňování spolupráce mezi dětmi, žáky, učiteli a rodiči

Co je šikanování:

- jakékoliv dlouhodobé chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrožit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků
- spočívá v cílených a opakovaných útocích
- zahrnuje jak fyzické nebo psychické útoky, tak i slovní útoky realizované přímo nebo prostřednictvím elektronické komunikace (kyberšikana), poškozování věcí, nápadné přehlížení, ignorování

Práva a povinnosti zakotvené ve ŠŘ:

- všem osobám je v prostorách školy zakázáno chovat se výše zmíněným způsobem
- všechny projevy šikanování jsou považovány za hrubé porušení ŠŘ
- všichni pracovníci školy jsou povinni věnovat takovému chování náležitou pozornost
- nikdo nemá právo druhému žádným způsobem ublížovat
- každý má právo požádat o pomoc

Postup v případě ohlášení šikany nebo při podezření na šikanu:

- Řešení počáteční šikany
- 1. Pozorovat chování žáků a atmosféru ve třídě, odhadnout závažnost.
- 2. Oznámit své podezření vedení školy a MP a domluvit se na jednotném postupu.
- 3. Zjistit informace od obětí i spolužáků, pořídít zápis.
- 4. Najít vhodné svědky.
- 5. Provést individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (ne oběti s agresorem).
- 6. Chránit oběti šikany.
- 7. Provést rozhovor s agresory, případně konfrontaci mezi nimi, pořídít zápis.
- 8. Informovat rodiče obětí i agresora.
- 9. Informovat zřizovatele.
- 11. Svolat výchovnou komisi. Řešit problém v pedagogické radě.
- 12. Rozebrat situaci se třídou, dále sledovat a pracovat se vztahy.
- 13. Informovat zák. zástupce oběti šikanování o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace, nabídnout psychoterapeutickou péči PPP nebo jiného poradenského zařízení.
- 14. Výchovná opatření pro agresory:
  - pokárání, napomenutí, důtka TU, důtka ŘŠ
  - snížení známky z chování
  - doporučení rodičům obětí i agresorů návštěvy v ambulantním oddělení SVP pro děti a mládež nebo v obdobných organizacích

V mimořádných případech:

- doporučení rodičům na dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP,

případně DÚ

- podání návrhu OSPOD k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v DÚ
- vyzoomění Police ČR

• Řešení pokročilé šikany

(výbuch skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování)

1. Překonat šok, odhadnout závažnost a formu šikany.
  2. Bezprostředně zachránit oběť, zastavit násilí.
  3. Zabránit domluvě agresorů na křivé výpovědi.
  4. Pokračovat v pomoci a podpoře oběti (přivolat lékaře).
  5. Nahlásit situaci vedení školy, MP. Domluvit se na spolupráci pedagogických pracovníků při vyšetřování.
  6. Oznámit situaci Policii ČR, OSPOD, požádat je o pomoc při řešení.
  7. Informovat rodiče oběti i agresora.
  8. Zahájit vlastní vyšetřování.
  9. Informovat zřizovatele.
  10. Navázat kontakt se specialistou na šikanování – Mgr. J. Sixta 607557296.
  11. Svolat výchovnou komisi. Řešit problém v pedagogické radě.
  12. Rozebrat situaci se třídou, dále sledovat a pracovat se vztahy.
  13. Informovat zák. zástupce oběti šikanování o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace, nabídnout psychologickou péči PPP nebo jiného poradenského zařízení.
  14. Výchovná opatření pro agresory:
    - napomenutí, důtka TU, důtka ŘŠ
    - snížení známky z chování
    - doporučení rodičům oběti i agresorů návštěvy v ambulantním oddělení SVP pro děti a mládež nebo v obdobných organizacích
- V mimořádných případech:
- doporučení rodičům na dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně DÚ
  - podání návrhu OSPOD k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v DÚ
  - individuální výchovný plán pro agresora

Šikana zaměřená na učitele

Šikana učitele je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí (učitel × žák) a žák/student se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele. Tato forma šikany je tedy charakteristická tím, že strana s nižším statutem a nižší mírou formálně přidělené moci ubližuje straně s vyšším statutem a formální autoritou.

Specifika pro prevenci šikany zaměřené na učitele

- škola akcentuje dobré sociální klima, připouští riziko výskytu šikany učitele ve škole, otevřeně takové chování odmítá a realizuje prevenci případně intervenci, pokud k výskytu dojde.
- Vedení školy vyjadřuje pedagogům podporu, oceňuje jejich práci, vytváří atmosféru důvěry, podporuje spolupráci v pedagogickém sboru a zastává nekonfliktní způsob řešení problémů.
- Škola má jasně stanovený způsob, jakým mají pedagogové podezření na šikanu své osoby nebo kolegy, nebo oznámení o šikaně podat, komu a jak s tím bude nakládáno – pedagog takové podezření může neprodleně oznámit řediteli školy, metodikovi prevence, výchovnému poradci, někomu z kolegů, případně může vhodit vzkaz do schránky důvěry v budově školy

- Pedagog nastavuje a uplatňuje jasná pravidla ve třídě; na konflikt nebo nerespektování reaguje včas, pracuje s pravidly v chování a používá stanovené důsledky jejich nerespektování konzistentně; vyhýbá se řešení konfliktu a konfrontací ze strany žáka před celou třídou, usměrňuje řešení na individuální konzultaci; vyhýbá se konfrontačnímu tónu.
- Problémy neřeší sám, ale ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm, případně s vedením školy.

Specifika pro řešení šikany zaměřené na učitele

- Pedagog, který čelí šikaně ze strany žáků, je v dané situaci v pozici oběti, která by neměla zůstat v situaci sama, ale měla by vyhledat pomoc ostatních. Škola podporuje své pedagogy k vyhledání pomoci, zajistí bezpečí pro pedagoga a řeší vzniklou situaci se žáky, rodiči a ostatními pedagogy.
- Škola má připravený krizový plán, ve kterém je specifikováno, jak se v situaci naplnění tohoto rizika zachová, jakou roli a možnosti řešení krizové situace má sám pedagog, jakou roli vedení školy, školní poradenské pracoviště apod. Plán zahrnuje pokyny pro zajištění bezpečí pro ohroženého pedagoga a žáky.

Krizový plán pro řešení šikany učitele

1. odhad závažnosti a formy šikany pedagoga
2. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s obětí
3. nalezení vhodných svědků
4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory)
5. ochrana pedagoga – změna třídy
6. předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru:
  - a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření)
  - b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku)
7. realizace vhodné metody:
  - a) metoda usmíření
  - b) metoda vnějšího nátlaku (výchovní pohovor nebo výchovní komise s agresorem a jeho rodiči)
8. třídní hodina:
  - a) efekt vypořádání se
  - b) oznámení potrestání agresorů
9. rozhovor s rodiči agresorů
10. třídní schůzka
11. práce s celou třídou
  - a) škola zajistí posouzení sociálních vztahů ve třídě a na základě výsledků nastaví odpovídající řešení.
  - b) pro třídu, ve které se šikana odehrávala, zajistí škola intervenční program k řešení šikany za účelem znovunastolení bezpečí ve třídě
12. Pokud je tento plán nedostatečný, zajistí si pedagog pro sebe bezpečí (odejde ze třídy, přivolá si pomoc apod.) a požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy pro zajištění dohledu ve třídě, případně izolaci agresora a zajištění bezpečí pro ostatní žáky ve třídě vyžaduje-li to situace. V případě, že je pedagog nespokojený s řešením situace ze strany vedení školy, může se obrátit na příslušný inspektorát práce
13. škola reviduje mechanismy a postupy (krizový plán), aby bylo zřejmé, jak zacházet s případnými podobnými situacemi v budoucnu.

## 8) Podávání podnětů, stížností a oznámení

Postup pro příjem podnětů a stížností ze strany zaměstnanců, žáků a zákonných zástupců. A to i anonymně.

- kam a jak podnět či stížnost podat - třídnímu učiteli, školnímu metodikovi prevence, školnímu psychologovi, výchovnému poradci, řediteli školy, vyučujícímu nebo do schránky důvěry v budově školy (i anonymně)

- jak bude s podnětem či stížností naloženo - pedagog by neměl reagovat obranně a nedůvěřivě. Nevyjadřuje pochybnosti, nechápe prosbu rodičů či žáka jako stížnost.

Nezlehčuje situaci tvrzením, že dítě provokovalo, nebo že se jednalo jenom o škádlení atd. Je nutné vše v klidu vyslechnout, nechat vymluvit, nepoučovat, aktivně naslouchat. Je potřeba se umět doptat na důležité informace. Podezření nebo tvrzení, že je dítě šikanováno, se nesmí nikdy podcenit a je potřeba účinně a bezpečně situaci prošetřit. Škola nezve rodiče protagonistů šikany do školy, když ještě šikana není vyšetřena.

- jak postupovat v případě nespokojenosti s vypořádáním - pokud se projeví nečinnost i ze strany ředitele a postup školy v řešení šikany je nedostatečný, je možné jednat v této záležitosti se zřizovatelem školy nebo podat stížnost nebo oznámení České školní inspekci

### Spolupráce školy s rodiči

1. Informovat rodiče na třídních schůzkách o problematice šikany - MP a třídní učitelé.
2. Prokazatelně seznámit rodiče s Metodickým pokynem prevence šikany (Krizovým plánem, MPP, Školním plánem proti šikanování) a se Školním řádem ((TS, nástěnky, web školy).
3. Doporučit rodičům, aby si všímali možných náznaků šikany a nabídnout jim pomoc.
4. Při podezření na šikanování jednat s rodiči oběti i agresora.
5. Zachovat taktní přístup a důvěrnost informací.
6. Doporučit rodičům možnost porady s psychologem.
7. Zpřístupnit informace pro rodiče o varovných příznacích šikanování a kontaktech při vyhledávání pomoci na webových stránkách školy a na informačním panelu ve vestibulu školy.

### Spolupráce s organizacemi:

Vybrané webové stránky:

- [www.bezpecne-online.cz/internetova-poradna/](http://www.bezpecne-online.cz/internetova-poradna/)
- [www.pomoc-online.cz/](http://www.pomoc-online.cz/)
- [www.linkabezpeci.cz](http://www.linkabezpeci.cz)
- [www.minimalizacesikany.cz](http://www.minimalizacesikany.cz)
- [www.sikana.cz](http://www.sikana.cz)